

Norðurlandahúsið:

Ein oyggj í oyggja landinum

— við sjálvstøðugari umsiting, sum fær stuðul úr Landskassanum. Tó hava myndugleikarnir ikki fingið boð um, hvat fyrferst á staðnum

Tað tykist sum Norðurlandahúsið er ein sjálvstøðug oyggj í oyggjalandi okkara — við sjálvstøðugari umsiting, sum fær átta pst. av rakstrariløgunum goldnar úr Landskassanum.

Tó sigur Lasse Klein, mentamálaráðharri í samrøðu við 14. september, at hóast hann heldur, at almenningurin átti at vita meir um viðurskiptini, so viðgongur hann, at stýrið fyrri stovnin er rættuliga sjálvstøðugt í sínum avgerðum.

Tann 3. mai í ár, heldur stýrið sín hálfværliga fund í Føroyum. Tó at tað altið hava verið ivamál um eitt-hvørt mál, síðan stovnurin fór at virka, so er veruleikin nú, at fyrsti setti stjórin í Norðurlandahúsinum, fekk durðafjórðingin — eftir at hann hevði sagt seg úr starvi.

Ivamál

Nóg ivamál hava verið í Norðurlandahúsinum, frá tí tað byrjaði virksemið. Fyrst var tað byggingin, sum ikki gekk eftir vild, so var tað persónaspurningar og truplar um støður sum heild, at fáa innlit í tí, sum fór fram har.

Fyri blaðfólk, sum nú í fleiri vikur hefur roynt at kanna viðurskiptini viðvíkjandi Norðurlandahúsinum, er myndin enn meira fløkt, enn hon var í byrjanini.

Málið er eins og eitt isfjall, har bert tindarnir hómast — uttan ein tó kann siga, hvussu nógv er fjalt undir vatninum.

Norðurlandahúsið verður stýrt úr Norðurlandska mentunarskrivstovuni í Keyptmannahavn og stýrinum fyrri stovnin.

Biður ein um upplýsingar viðvíkjandi byggingarokskapinum, hvussu figgingin er farin fram, hvørjar lögur vóru, tá byggingin byrjaði, hvar rentuløgur av peningaupphæddini verður brúkt

ur til, o.s.fr., — so er bert eitt svar! — Tað er ikki gjørligt at fara so langt aftur í tíðina, at finna upplýsingar, tí teir eru arki-veraðir!

Henda mentamálskrivstova, sum fær pengar inn frá øllum Norðurlondum, hevur í 1985 eina figgjarupphædd til støddar 141 mill. krónur.

Viðvíkjandi rentupeningi av hesum iløgunum, verður upplýst, at hann ikki er oyramerkur, men at alt virksemi fer í eina pulju, har málini verða goldin, so hvørt sum stovnurin fær rokningar inn.

Hvørt Norðurland sær rindar til Norðurlandska mentunarsamstarvið eftir ávisari prosentupphædd av bruttotjóðarinntøkuni. Talið verður broytt annað hvørt ár.

Løtt umferð

Viðvíkjandi byggingini í Føroyum, so varð upplýst í fyrirsitingini í Key-

mannahavn, at hetta hevði til tíðir verið ein tung figgjarlig byrða, tí tað tók so stóran part av tí peningi, sum stovnurin hevði tokan. Aðra tíðir hevði tað gingið lættari, so tá avtornaði, so var úrslitið javnt gott. — Hetta er sjálvsagt ein løtt umferð í málinum, men soleiðis er mannagongdin har, eftir hvat skilst.

Tá stýrið kemur saman í næstu viku, skulu umsóknirnar til stjórarstarvið til viðgerðar.

Hjortur Pálsson bleiv ikki gamal í starvi, tí hann helst ikki fekk innlit í teimum málum og viðurskiptum, sum fóru fram, áðrenn hann kom á stovnin.

Tá nýggir stjórar verða settir, er helst vanligt, at tann fyrrverandi setir tann nýggja stjóran inn í arbeiðið.

Teir 14 dagarnar, Steen Cold var í Føroyum, eftir at nýggi stjórin var komin hendavegin, hevði ikki góðar stundir at tosa við

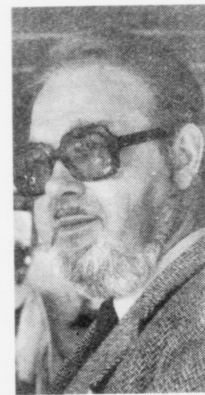
hann. Hjortur Pálsson helt, at tað so fór at verða so mikið lættari hjá honum at taka yvir, tá arbeiðið hjá fyrrverandi stjóra helst var, at fáa gjørt reint borð.

Stjóraskrivstovan flutt

Tá Hjortur Pálsson varð vistur inn í skrivstovu sína, var bert tann broytingin, at hann fekk skrivstovuhúlið hjá varastjóranum, sum hevði fingið stjóraskrivstovuna istaðin.

Tað var heldur ikki tørv at fáa yvirlikt yvir arbeiðið henda dagin, tí bert tvær ringbókur vóru inni og brøv við fyrispurningum, um at fáa innivist við framsýningum o.o. listavirksemi.

Tá ein maður, sum alla tíð sína hevur fingist við skrivligt arbeiði og fyrirsiting, ið eru feld niður í skjól o.a., so er ikki tørv at skilja, at nýggi

Hjortur Pálsson

Rakstrarupphæddin fyrri Norðurlandahúsið er í milliønum, sum Landskassin rindar átta pst. til. Í 1983 var upphæddin 3,2 mill. krónur. Í 1984 5,5 mill. krónur og í 1985 er talið mett til 6,1 mill. krónur. Hetta er ikki smápengar, tá tað snýr seg um mentamál í Føroyum. Tí er tað umráðandi, at landsins mynduleikar fáa innlit í, hvat fyrferst í stovninum

Tá Norðurlandahúsið fyrri tveimum árum síðan varð tikið í nýtslu, var tikið til, at færoyingar ikki áttu at standa uttanfyri og hyggja at, hvussu norðurlandsku grannatjóðir okkara framfóru. Vit skuldu eisini fáa innivist. Tað fingi vit eisini, men trupulleikin er í dag, at vit ikki vita, hvat fer fram aftanfyri tjaldid

stjórin kendi seg ótryggan — eins og var hansara uppgáva ikki taan, sum hann hevði vónað og hugsað sær. Hann hevði frammanundan arbeitt við programmvirksemi, sum deildarleiðari á íslenska útvarpinum í stórt áramál, og fekk tí ikki nýggju viðurskiptini at sita saman, sum ein karm um framtíðararbeiðið á stovninum. Hetta hevur óivað ørkymlað stjóran, so hann av sínum eintingum royndi at fáa tamarhald á viðurskiptunum á arbeiðs-plássinum.

Ótryggleiki smittar

Ótryggleikin smittar sjálvsagt eisini í hesum føri, til stovnin og starvsfólkini har, og støðan gjørdist so ótolandi, at ein uppsøgn var einasti útvegur.

Hvi Hjortur Pálsson fekk durðafjórðingin, hóast hann hevði sagt seg úr starvi, er fyrri vanlig fólk

ein gáta.

Vanligt er, at fólk í almennum starvi nærum skulu fremja peningasvik fyrri at verða koyrd í ótið.

Sum við so mongum í stýrinum fyrri Norðurlandahúsið, er eingin viðmerking gjørd til hetta.

Stýrið, sum annars setti mannin, kundi kanska stuðlað honum meira í byrjanini, so støðan ikki gjørdist so ótolandi.

Niðurstøðan í øllum hesum er, at hóast nógv tos og skriv, so er í veruleikanum ikki gjørdar viðmerkingar frá stýrinum, — bert eitt höttanarskriv frá Jan Stienstedt, formanni. Hetta sýnir almenninginum, hvussu innibyrft stýrið er í sínum egnu støðutakanum. At tað ikki er gjørligt at fáa innlit í virkseminum á einum stovni, sum sigur seg arbeiða fyrri Norðurlandska mentunarsamstarvi.

Serliga sjónlig er veitin, tá landsins ráðandi ikki vita, hvat gongur fyrri seg, — tó at landskassin letur pengar til raksturin.

Landsins ábyrgd

Hesin peningur kundi hugsandi verið nýttur til onnur mentamál í Føroyum, sum frammanundan at kalla er so lítil, at tað forðar fyrri stórvegis virksemi kring landið.

Best hevði tó verið, um avvarðandi myndugleikar tóku seg um reiggj og fingi greiði á, hvat fer fram á mentunarskinum her á landi, — og soleiðis eisini í Norðurlandahúsinum.

Eitt stendur tó eftir og tað er, at Norðurlandahúsið hevur latið upp dyrnar til stórtingar listaupplivingar, sum stórar partur av Føroya fólkum hevur verið áskoðari til.

Tí er tað eitt bakkast, um orðini um at færoyingar bert fóru at verða eygleiðari til virksemið inni í glashúsinum, — verða gjørd til veruleika.

Sum nú er sæst hvørki út ella inn — og tað er spell, tá tað er so umráðandi fyrri færoyingar at koma inn í mentungarligt samstarv við Norðurland. Dreymurin um samhuga við grannatjóðir okkara og nærrí mentunarsarv, sum ein liður í hesi roynd, er ógvuliga óklárur. Tað er upp til stýrið fyrri Norðurlandahúsið og Landsstýrið, at fáa málið fram í ljósmála, so stovnurin og fólk har fær arbeiðsfrið.

Dagney